

Obsah

Seznam zkratk	13
Úvod	15
1. Teoretická a metodologická východiska	19
1.1 Pojmy <i>válka a mír</i> a jejich vzájemný dyadický vztah	19
1.1.1 Co je dyadický vztah	19
1.1.2 Dyadický vztah, mír vs. válka	21
1.2 Základní vymezení pojmu válka	23
1.2.1 Co je a co není válka	23
1.2.2 Dělení válek	24
1.3 Války a jejich úloha v dějinách lidstva	27
1.3.1 Války v novověku	27
1.3.2 Teorie válečných cyklů	29
1.4 Úroveň analýzy válek	30
1.4.1 Domácí úroveň analýzy	31
1.4.2 Mezistátní úroveň analýzy	31
1.4.3 Celosvětová úroveň analýzy	32
1.5 Historické podoby míru	33
1.5.1 Alexandrijský mír	33
1.5.2 Pax romana	33
1.5.3 Augustiánský mír	34
1.5.4 Vestfálský mír	34
1.5.5 Pax britannica	35
1.5.6 Pax americana	35
1.5.7 Pax sovietica	37
1.5.8 Hlavní rysy jednotlivých uspořádání	37
1.6 Teoretická vysvětlení pojmu mír	39
1.6.1 Realistické pojetí míru	39

1.6.2 Liberalismus a jeho pojetí míru	47
1.6.3 Marxismus a neomarxismus	49
1.6.4 Konstruktivismus	52
1.7 Nejvýznamnější autoři a jejich teoretická inspirace pro hodnocení 20. století	54
1.7.1 Důvody volby jednotlivých autorů	54
1.7.2 Eric Hobsbawm a jeho „krátké 20. století“	55
1.7.3 Edward Carr a jeho pojetí dějin 20. století	56
1.7.4 Galtungovo pojetí negativního a pozitivního míru	57
1.7.5 Válka a mír podle Raymonda Arona	60
1.8 Metodologická východiska	61
1.8.1 Typ práce	61
1.8.2 Ontologické a gnozeologické pozice	62
1.8.3 Návaznost na Foreign Policy Analysis	63
1.8.4 Analytické vyprávění	64
Závěr kapitoly	65
2. První světová válka	67
2.1 První polovina 20. století z pohledu teorie mezinárodních vztahů	67
2.1.1 Realismus jako skeptický náhled	68
2.1.2 Liberalismus a jeho optimistický přístup	68
2.1.3 Konstruktivismus a jeho důraz na bezpečnostní kulturu	69
2.1.4 Kritické teorie	70
2.2 Změny v poměru sil před první světovou válkou	72
2.2.1 Centrální mocnosti a jejich postavení na počátku 20. století	72
2.2.2 Dohodové mocnosti a jejich postavení na počátku 20. století	74
2.2.3 USA jako sílící tygr stojící stranou	76
2.2.4 Sílící rivalita a proválečné sklony	76
2.3 První světová válka a její význam v dějinách 20. století	78
2.3.1 Hlavní příčiny první světové války	78
2.3.2 Bipolární rozdělení evropských mocností před vypuknutím války	80
2.3.3 Plány generálních štábů	82
2.4 Bezobdobný rozsah a totální charakter první světové války	85
2.4.1 Začátek první světové války	86
2.4.2 Nejvýznamnější bitvy	86
2.4.3 Verdun a Somme jako symboly absurdity války	87
2.4.4 Rozhodující význam roku 1917	89
2.4.5 Rozhodující bitvy v roce 1918	92
2.5 Nejvýznamnější osobnosti první světové války	94
2.5.1 Francie	94

2.5.2 Německo	95
Závěr kapitoly	96
3. Meziválečné období ve znamení pohybu od pozitivního míru přes negativní mír až po nejkrvavější válku lidských dějin	100
3.1 První meziválečné desetiletí ve znamení převahy pozitivního pojetí míru	102
3.1.1 Wilsonových Čtrnáct bodů a jejich pozitivní pojetí míru	102
3.1.2 Prvky pozitivního míru v poválečných smlouvách s viníky první světové války	104
3.1.3 Základní pilíře negativního míru v meziválečném období	104
3.1.4 Základní rysy poválečného mezinárodního uspořádání	106
3.1.5 Společnost národů jako nástroj pozitivního míru	108
3.1.6 Izolace sovětského Ruska a její důsledky pro mír v meziválečném období	110
3.1.7 Malá dohoda a její historický význam	113
3.2 Plodná polovina 20. let	113
3.2.1 Dawesův plán jako demilitarizace německého problému	113
3.2.2 Ženevský protokol a jeho důraz na mírové řešení sporů	114
3.2.3 Locarnské dohody	115
3.2.4 Briand-Kellogův pakt jako vrchol meziválečného pozitivního míru	116
3.3 Druhé meziválečné desetiletí ve znamení převahy negativního pojetí míru	117
3.3.1 Německý revizionismus ve 30. letech jako destrukce pozitivního míru	118
3.3.2 Politika usmiřování a její neblahé důsledky	120
3.3.3 Chamberlainovy stále větší ústupky	122
3.3.4 Mnichovská čtyřstranná shoda na dalších osudových ústupcích revizionistickému Německu	123
3.3.5 Manévrování SSSR, od podpory kolektivní bezpečnosti k Paktu Molotov-Ribbentrop	127
3.4 Meziválečné období ve znamení pohybu od pozitivního k negativnímu míru	129
3.4.1 Meziválečné období ve světle Galtungovy teorie	130
3.4.2 Meziválečné období z pohledu kritérií Raymonda Arona	131
3.5 Úloha politických a vojenských osobností v meziválečném období	132
3.5.1 Wilson vs. Clémenceau	133
3.5.2 Lenin a jeho kontraproduktivní rozhodnutí	133
3.5.3 Hitler vs. zbytek světa	134
Závěr kapitoly	135

4. Druhá světová válka jako nejkrvavější střet mezi expanzivními státy a jejich odpůrci	138
4.1 Mezinárodní situace před vypuknutím války	138
4.1.1 Statutární mocnosti	139
4.1.2 Expanzivní vyzyvatelé	141
4.1.3 Nastupující velmoci	146
4.2 Začátky druhé světové války	148
4.2.1 Občanská válka ve Španělsku jako predehra i inspirace	150
4.2.2 Vojenské zničení Polska jako začátek druhé světové války	150
4.2.3 Německá expanze na sever a na západ	151
4.3 Německá expanze do Francie a bitva o Británii	152
4.3.1 Pád Paříže a rozdělení Francie	152
4.3.2 Letecká bitva o Británii a její přelomový význam	154
4.4 Přelomové události v roce 1941	158
4.4.1 Americký zákon o půjčce a pronájmu	158
4.4.2 Nasazení afrikakorpsu	158
4.4.3 Napadení SSSR a otevření východní fronty	159
4.4.4 Anglo-sovětský zásah v Persii	161
4.4.5 Japonský útok na USA	162
4.5 Expanzivní mocnosti na vrcholu moci	164
4.5.1 Impozantní německé úspěchy v Evropě	164
4.5.2 Japonská expanze na Dálném východě	166
4.6 Přejít Spojenců do protiofenzivy v roce 1942	166
4.6.1 Protiofenziva na východní frontě	168
4.6.2 Boje v severní Africe a anglo-americké vylodění na Sicílii	173
4.7 Závěrečný nápor spojeneckých vojsk	173
4.7.1 Vylodění v Normandii	174
4.7.2 Postup Rudé armády na Berlín	175
4.7.3 Českoslovenští vojáci na východní frontě	176
4.7.4 Dokončení války v Pacifiku	177
4.7.5 Hirošima a Nagasaki	178
4.8 Druhá světová válka ve světle velkých teorií	178
4.8.1 Power parity theory	178
4.8.2 Válka ve světle dvou Galtungových závěrů	180
4.8.3 Druhá světová válka ve světle kritérií Raymonda Arona	181
4.9 Výrazné státnické a vojenské osobnosti druhé světové války	181
4.9.1 Státníci mocnosti Osy jako negativní a tragické osobnosti	182
4.9.2 Státníci antifašistické koalice	184
4.9.3 Výrazné vojenské osobnosti druhé světové války	189
Závěr kapitoly	191

Závěr	196
Summary	203
Seznam použité literatury	212
Jmenný rejstřík	224
Věcný rejstřík	227